

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANÍTÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHAJTÓ-
BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANÍTÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos:

Felelős szerkesztő:

A NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE. STEINER ISTVÁN.

Megjelenik a lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 forint félévre 2 forint negyedévre 1 forint. **Hirdetések** 2 has. petit-sorokint 10 kerral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. k. gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénzek**, reklamatiók sat. Weiszmann tetsvérekhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, Ferenc-József-tér 8. sz.); **tagsági díjak** az egyesület pénztárnokához, Senyei Ferenc úrhoz (IX. ker. Soroksári-utca 32. szám) küldendők.

Az iskolai fegyelemről.

— Pályázati munka. —

(Folytatás.)

A fegyelemnek főcélja az, hogy az iskolai jó közszellemet megteremtse, s ezt tekinthetjük a tanítói hatalom nélkülözhetetlen feltételének; ámde a fegyelem nem csupán önmagáért oly fontos, ugyanazért nem szabad annak a merevségbe átmenni, hanem a nyugodt gondolkodás, figyelem vegett nélkülözhetetlen eszköz a tanításnál. S a szelid fegyelem az erkölcsöt nemesíti, az erényt és vallásosságot gyámolítja, a becsület, kötelességérzet s törvény iránti engedelmességnek forrásává lesz.

A fegyelmet tehát a gyermek szellemi életével kell a legbensőbb viszonyba helyezni, s a mely tanító ezt kellő tapintattal tudja eszközölni, az ha nem is alkot egy ziláltképű iskolából azonnal mást, legalább elér annyit, hogy a helyzet nehézségeit átlátván, tisztában van az akadályokkal s saját érdekében jó előre gazdálkodik a fegyelmi eszközökkel. S ez az öntudatos cselekvés, ez a magába vetett bizalom az, mely oly varázserőt ad a tapasztalatban szegényebb tanítónak is, mely járátlanágát támogatja, hézagjaiban járását betölti s kiegészíti. Ismételem, hogy nincs az a szelid fegyelem, mely eszközölni bírná azt, hogy azon iskolának a képét szelidség mintaképévé tegye, melynek vonásai közül az önfékező elem annyira hiányzik. S tán seholsem lehet annyira alászállítani azt a fokot, melyre a jó fegyelmezéssel nevelt gyermeket pár hónap alatt is emelni kell, mint itt a fővárosban. Nem tagadhatja ugyanis senki sem, hogy az itteni viszonyok a legfinomabb érzelmeket is megrontják. A család néha egyetlenegy szűk szobába van szorítva, ez a társalgó terem, hálószoba, gyermek- és betegszoba. — S e szűk helyiségben gyakran igen durva érzékű emberek társalgása hallható. Sok háznál az udvari környe-

zet gyakorolja az idomító hatást, legtöbb helyen pedig az utcák, kirakatok és hírlapok. Csuda-e tehát, ha sok tanítványunk lelke nemcsak gyöngédségtelen, parlag és szirtkemény, hanem olyan, hogy kisebb nagyobb bűnöktől sem undorodik vissza.

És ez cseppet sem túlzott állítás. Magyarozatát azonban a fent érintett viszonyokban megtalálhatjuk. Egy oly lakást, mely egy családra nézve minden, semmiképen sem lehet tisztán tartani. Ott az érintkezés könnyen megdermeszti az illemérzést. Megdermesztheti, mert a fővárosban sokan finomság, szemérmetség és tartózkodás nélkül beszélnek, s durvává vált nyelvek modorra teszi a gorombaságot és szerénytelenséget. Sőt annak a szomorú jeleivel is találkozunk, hogy nem egy gyermeknél a lelki és erkölcsi érzésen kívül, még a képzelődés is elveszti szüziességét. Aztán végre azt tapasztaljuk, hogy a szennyben nevelkedő gyermek sem magát, sem mást nem tud kimélni és megbecsülni. Lárma, civakodás, rendetlenség, henyeség, tiltott vagyonszerzés, arcátlanság, piszkosság stb. az ő elemeik. — S ezen tulajdonságokat, mint említettem, a házi, környezeti viszonyok, utcák, kirakatok és hírlapok tapasztaltatják gyermekeink lelkületére, s fájdalom, eddigelé még nem akadt oly illetékes hatóság a mely e viszonyok ellen kellő eréllyel hatni kötelességének tartotta volna. A tanítónak azonban minden erejével föl kell lépni e nyomorító körülmények ellen. Mert, ha a gyermek nem bír akaratának ellenállani; ha a rontó ösztön annyira ki van fejlődve a tanítványban, hogy erősen jelentkező vágyait nem tudja legyőzni; ha a szenvedélyek alapján az ösztönök annyira elfajulnak, hogy a jó érzés helyét a rossz foglalja el, az okos akarat helyét az oktalanság, — s bizarr, furcsa, gonosz érzések lépnek a szelíd erkölcsi érzések helyére: akkor a tanítót azonnal egyhangulag elítéli mindenki. A tanítót igen, még pedig az elemi iskolai tanítót. Mert az úgy van napi renden a hajdankortól fogva, hogy egy művelt ember látásánál a felső iskolák tanárait gondolnak; ámde a hibáért mindig az elemi iskolát teszik felelőssé.

Ennek dacára azonban a tanítót semmi sem menti fel, hogy kötelességét a nevelés-oktatás terén szentül ne teljesítse. S ha igaz az, hogy a gyermek szeme előtt álló példány a családban az anya; úgy kétségtelven bevonhatatlan tény az is, hogy a tanítvány előtt az iskolában a tanító áll. Szép feladat vár tehát a tanítóra, kimutatni akarván, hogy mit tudnak alkotni az ő gyakorlott ujjai?

E célból alkalmazza elveit, érvényesítse a fegyelmezés eszközeit, a melyeknek úgy kell hatni, mint a természet törvényeinek. Vegye figyelembe a gyermek véralkatát, testi egészségét, lelki erejét, a családi nevelést, a környezet példaadását és bizonyítsa be, hogy a hajlamok és a szokások ép úgy betaníthatók, mint az imádságok. Méltassa figyelmére Walter Scott azon nagyon igaz mondását, hogy »valódi hivatásunkat s rendeltetésünket nem érezhetjük s méltányolhatjuk kellőleg, míg csak azon meggyőződésre nem jutunk, hogy a szívképzés mellett mindent csak hold világnak tekintsünk.«

(Folyt. köv.)

Dr. Kerékgyártó Elek.

Az országos tanítói gyűlés.

A magyarországi tanítói testületek képviselői nagy-gyűlése.

(Folytatás.)

IV. ülés aug. 16-án d. e. 9 órakor.

Elnök: Békey Imre. A jegyzőkönyvet Berecz Gyula jegyző vezeti. A szólni kívánókat Csathó Alajos és Rieger Imre írja fel.

Elnök: Az elnökséghez három kész munkálat nyújtott be. Nevezetesen az I-ső szakosztály részéről az iskolai takarékpénztárak tárgyában, az V-ik szakosztály részéről az Eötvös-alap tárgyában és a VI-ik szakosztály részéről a tanító-egyletek szervezése tárgyában.

Első tárgy: A z i s k o l a i t a k a r é k p é n z t á r a k r ó l s z ó l ó javaslat:

A tanító-egyletek szervezetéről szóló javaslat kinyomatása Petróvác J. indítványára elhatározottat.

Péterfy Sándor bejelenti, hogy **Sarkány** előadó betegsége miatt az iskolai takarékpénztárak szakosztálya őt bizta meg az előadói tiszttel.

Rieger Imre jegyző: (Olvassa a szakosztály jegyzőkönyvét és a javaslatot.)

»Javaslat az iskolai takarékpénztárak tárgyában.

1. Ismertesse meg a tanító tanítványával a takarékoságot mint erényt, a könnyelmű pazarlást mint bűnt, ezek alapján mint a takarékoságra szoktatás egyik hathatós eszközét ott, ahol és amikor a körülmények ajánlják, hozza be iskolájába az iskolai takarékpénztárt. 2. A takarékoság előmozdítása végett maga a tanító adjon mindenütt és mindenben jó példát. 3. Hogy a növendékek megtakarítani való pénze legyen, szoktassa a tanító tanítványait az ajándékba kapott pénz megtakarításán kívül különösen a munka alapján szerzett, például a házi iparcikkek, gyümölcsmagvak, orvosi füvek, papír stb. elárúsítása útján szerzett pénz megtakarítására. 4. Az iskolai takarékpénztárak iránt a szülők és tanítványok bizalma az által költendő fel, hogy a heti betétek kezelése a felsőbb osztályokban lehetőleg a növendékek által választott 2—2 tanulóra bízassék. 5. A tanító maga vegye át az iskolában begyűlt takarékpénztári összeget s minden betevőnek a betéti könyvébe — s a főkönyvbe — a megtakarított pénzösszeget sajátkezűleg jegyezze be. 6. A hetenkint begyűlt pénz lehetőség szerint vagy takarékpénztárban, vagy más biztos helyen kamatoztassék. 7. Az iskolai takarékpénztár betétei után nyert kamatok a betevő gyermekek között szabályszerűleg felosztandók. 8. A tanuló megtakarított pénzét csak szülei engedélyére veheti vissza. 9. Minden iskolai takarékpénztárt kezelő tanító az intézményre vonatkozó tapasztalatait feljegyzí s azokat illető egylete útján adatgyűjtés végett, az országos központi választmánynak évenként beadja.«

Péterfy Sándor: Méltóztatott meghallgatni a szakosztály javaslatát az iskolai takarékpénztárak tárgyában. En, mint előadó, azt úgy egészben, mint egyes részeiben elfogadásra melegen ajánlom. A javaslatban, nevezetesen az első pontban állást foglal a szakosztály azon kérdést illetőleg, hogy mit gondol az iskola-takarékpénztárak, mint pedagógiai eszköz felől.

A szakosztály azon nézetben van, hogy az iskolai takarékpénztárak paedagogiai eszközökül elismerendők.

Az iskolai takarékpénztár paedagogiai nevelő eszköz. — Ezt az álláspontot vita alá lehet még bocsátani, nincs még Magyarországnak minden egyes tanítója meggyőződve arról, hogy vajjon csakugyan paedagogiai eszköz-e vagy sem.

Három nagy csoportra oszlik Magyarország tanítósa e kérdésben. Az egyik pártnak — igen nagy pártnak — az a véleménye, hogy az iskolai takarékpénztár minden körülmények közt igen jó paedagogiai eszköz. A másik párt azon meggyőződésben van, hogy az iskolai takarékpénztár csak bizonyos körülmények közt alkalmazható és alkalmazandó nevelő-eszköz. A harmadik párt pedig azt mondja — és az még a legnagyobb párt Magyarországon — hogy egyáltalában nem ér az iskolai takarékpénztár — mint paedagogiai eszköz — semmit. (Felkiáltások: ugy van!)

Vizsgáljuk meg e három párt állását; konstatáljuk, hogy melyik párthoz csatlakozott a szakosztály, és a szakosztálylyal én is. (Halljuk!)

Azok, kik az iskolai takarékpénztárt minden körülmények közt alkalmazható paedagogiai eszköznek tartják, következőleg okoskodnak: a mi magyar népünk, a magyar nemzet, bizony nem tanult még meg eddig a pénzzel bánni, meg kell őt erre tanítani. Igazuk van ebben. A mi népünk, nemzetünk termelő ország volt. volt buzája, bora bőségben, de pénze nem volt soha, s ennek következtében nem is tanulhatott meg a pénzzel bánni. Nem volt közlekedési eszközünk, nem tudtuk pénzünket értékesíteni, nem volt kereskedésünk, buzánkért adtak sok minden haszontalanságot, de pénz nem jutott kezünk közé. Ma már azonban ugy áll a dolog, hogy a nép köze is jut pénz, s ezért szükséges, hogy a nép is megtanuljon a pénzzel bánni.

Ez az okoskodás, hogy a népet már ifjúságában meg kell tanítani a pénzzel bánni, egészen helyes. A kérdés csak az, hogy vajjon az iskolai takarékpénztárak által kell-e pénzzel való bántást a népiskolában a gyermekek közt elterjesztetni, hogy az később a nép közé is elterjedjen. — Azok, a kik az iskolai takarékpénztárakat minden áron, minden iskolában el akarják terjesztetni, azt mondják, hogy az iskolai takarékpénztárak által igen sok mindenféle jót lehet eszközölni. Igy pl. a számvetésre lehet a gyermeket tanítani, gyakorlatilag lehet a könyvvezetést alkalmazni, e mellett olyan erkölcsi jó tulajdonokat lehet a gyermekek közt kifejteni, minő az önmegtartózkodás, mert — mondják ők — ha a gyermek kap ajándékba pénzt, azt nem fogja majd cukorra költeni, hanem a takarékpénztárba teszi, mert — azt mondják ők — a legnemesebb erényeket, erkölcsöket lehet az iskolai takarékpénztárak által kifejleszteni. Aki tudja azt, hogy a magyar nemzetnek mennyit kell adakozni, aki tudja, hogy a magyar nemzetnek mennyi mindenfélére kell még költeni, aki tudja, hogy a magyar nemzetnek mekkora szüksége van még az önfeláldozó lelkesedésre, aki tudja, hogy a magyar népnek azért még sincs pénze és csak lelkesedéssel áldozik a haza oltárára, annak hozzá kell járulnia, hogy a gyermek már kicsi korában megszokja azt, hogy érzelmeit ne csak szavakban fejezze ki, hanem kifejezze pengő pénzben

is. Hozzá kell tehát szoktatni a gyermekeket az iskolai takarékpénztárak körében ahhoz, hogy midőn összegyűjtött 5—6 krajcárt, abból adjon a szegény gyermekek számára is; szoktassuk tehát a gyermekeket a nemes adakozáshoz, az iskolai takarékpénztárak által.

Azt mondják továbbá, hogy az iskolai takarékpénztárak alkalmazása és helyes kezelése által a tanítói tekintélyt is lehet emelni. Mert az iskola működése voltaképen mindig kihat a felnőttekre is. Ha a tanító a gyermekek közt el tudja terjesztetni a takarékpénztárakat, kedvet kapnak a szülők a nagy takarékpénztárak támogatásához és saját jólétük emeléséhez. (Derűltség a baloldalon) Azt mondják, hogy éppen az által, hogy iskolai takarékpénztárakat alkalmazunk, lassanként hozzá szoktatjuk a népet a takarékosághoz, mert a legtöbb iskolai takarékpénztár már tényleg nem más, mint a szegény népnek a takarékpénztára. A szülő egy-két krajcárját elküldi gyermeke által az iskolába, hogy a tanító ur tegye be a takarékpénztárba, és így lassanként a szülők pénze összegyűl, és a takarékpénztárakban kamatozik.

Ezek mind oly érvek, melyeket azok hoznak fel, a kik az iskolai takarékpénztárakat minden áron és mindenütt el akarják terjesztetni. Ezek igen szép dolgok.

Hallgassuk meg már most azokat is, a kik az iskolai takarékpénztárt egyáltalában nem akarják, és kimondják, hogy az iskolai takarékpénztárak a lehető legkárhózatosabb eszközök, ha valaha nevelési eszközökül az iskolákban alkalmaztatnak.

Ez a párt azt mondja, hogy először is nem jó az iskolában a tanítónak pénzzel foglalkozni, úgy sincs a tanítónak tekintélye, ne rontsuk el azt még jobban az iskolai takarékpénztárral. Ma az iskolában és a tanító által a takarékpénztárt kezelteni annyit tesz, mint a tanító tekintélyét főnkre tenni. Ma abban a világban élünk, midőn az emberek mindenkit a ki pénzzel bánik, tolvajnak tartanak, ma abban a világban élünk, hogy mindenkit a ki valamely pénzintézettel összeköttetésben van, legalább is sikkasztónak néznek — úgy messziről; ma oly világban élünk, hogy a defraudatók korszaka lévén, bizony-bizony az iskolai takarékpénztárak kezelőjét se fogja senki attól a gyanutól megmenteni, hogy ő a másét elteszi. Ne bántsuk tehát azt a kis tekintélyünket, a mivel bírnak, ne bántsuk azt a kis tanítói tekintélyünket, mely abban áll; hogy mivel semmit sem biznak ránk pénz dolgában, tehát nem is gyanusíthatnak. Hát hisz ebben is van valami.

Másikérvök azoknak, a kik az iskolai takarékpénztárt nem akarják, az, hogy annyi, de annyi dolgunk van már az iskolában, hogy azt se tudjuk, hogy mihez kezdjünk. (Ugy van! ugy van!) Ha felekezeti tanító vagyok, reggel harangozni kell, faiskolába és temetni kell menni, s az iskolában hány mindenféle tárgyat kell tanítani, s mikor szakítsak időt arra, hogy az iskolai takarékpénztár dolgával is foglalkozzam? Jön egy gyermek a tanítóhoz reggel 7 órakor, hoz egy krajcárt, jön egymásik 9 órakor, s ha azt a krajcárt el nem veszem tőle, elveszti, egy másik megtalálja, zsebre dugja és kész a baj, mit csináljak akkor? De mindennap kénytelen vagyok a szülők egy részével is érintkezni, mert csak szük-

séges ellenőriznem, hogy igazán tisztességesen jutott-e a gyermek ahhoz a pénzhez, vagy nem. (Ugy van! Igaz! Élénk helyeslés a balfelől).

Ezt azok mondják, akik mindenáron ellene vannak az iskolai takarékpénztárnak. Mondanak ők még sok mindenfélét, s mondok még egy párt azok közül, amit ők állítanak. Azt mondják, hogy mélyebb paedagogiai elvek is tiltják az isk. takarékpénztár alkalmazását. Takarékoskodni csak avval lehet ami van, a takarékoságot első sorban is a becséret fölkeltése által lehet eszközölni. A becséret fejlesztése nem ott kezdődik, a hol végződni kell. A gyermek nem tudja azt a krajcárt, nem tudja azt a forintot megbecsülni, mert nincs még mértéke hozzá. A gyermek első sorban csak az enni-innivalót tudja becsülni, és azért első sorban ennek a megbecsülésére kell őt tanítani, s a mi népünk igen helyesen teszi, midőn azt mondja: vedd fel azt a keeayeret s csókold meg, ha leejtetted, tanuld a kenyeret becsülni, (Helyeslés.) tanuld a ruhádat megbecsülni, azután becsüld meg a papirost, mert ezekkel már tudsz bánni. Ha megtanultad a papirosnak, a ruhának a becsét a használás közben, akkor talán majd idővel megtanulod a pénznek is a becsét, a mivel ilyeneket venni lehet.

Ha a gyermek ahhoz szokik, hogy a pénz legyen előtte az ol-tár, mely előtt leborul, ha a pénzgyűjtés lesz előtte a legmagasabb cél, a mire az iskolában és a szülői házban őt nevelik, akkor uraim, olyanforma népet fogunk nevelni, aki pénzért eladja magát, (ugy van) aki pénzért eladja hazáját, (igaz!) aki pénzért eladja istenét. (Ugy van! ugy van!) Az olyan gyermek, aki az iskolai takarékpénztár által a pénz értékét még kellőleg föl nem fogván, megszokja azt, hogy az ajándékpénz legyen előtte a legkedvesebb, az majd felnőtt korában is ingyen szeret pénzhez jutni. (Ugy van!) Ugy is olyan nagy a bajunk, hogy még az országos tanítógyűlésen is a képviselők elteszik ugyan a zsebökbe a pénzt, de sokan nincsenek itt, ugy is az a nagy bajunk, hogy az emberek munkanélküli pénz után sovárognak és a lutri virágzik országszerte. (Ugy van! Igaz!)

Ezt is ők mondják, s mondanak még többet, de abban hagyom, mert az én magam álláspontját annál nehezebb lenne később megvédeni; saját magam alatt vágtam most a fát. (Ugy van!)

Mert uraim, én nem tartozom azok közé, sem szakosztályom nem tartozik azok közé, akik az iskolai takarékpénztárt derüre-borura helyes paedagogiai eszköznek ismerik el. (Helyeslés.) De nem tartozom azok közé sem, kik azt mondják, hogy az iskolai takarékpénztárak egyáltalán nem érnek semmit.

Aki tudja azt a példabeszédet, hogy ne adj a gyermek kezébe kést, mert nem tud vele bánni, az meg fog engem érteni, ha azt mondom, ne adj a tanító kezébe iskolai takarékpénztárt, ha nem tud vele bánni. A paedagogiai eszközök, ha valamit érnek, mind olyanok, hogy használni is lehet velők, de ártani is. Az a pálca a tanító kezében, ha vele bánni tud, bizony a leghasznosabb paedagogiai eszköz. (Hosszas élénk helyeslés és tetszés.) De a pálca, ha nem bölcs Salamon szerint tud a tanító vele bánni, a legveszedelmesebb eszköz. (Ugy van! Ugy

van!) Az országban, egész Európában többen vannak már, kik az iskolai takarékpénztárakat iskolai, fegyelmi, nevelési eszközül megkezdték használni, mert úgy Európaszert, mint Magyarországon mindenki elismeri, és különösen a nem-nevelők, hogy az iskolai takarékpénztárakban rejlik valami. Mindenütt elismerik azt, hogy a népet takarékoságra, a pénzzel való bánásra meg kell tanítani, s miután böles, jóindulatu, nemeslelkű emberek, mint a mi tisztelt Weisz Bernát polgártársunk, (élénk éljenzés) úgy lelkesednek ezért az eszméért, én nem mondhattam, és velem együtt már ötszáz tanító nem mondhatta ki mereven azt, hogy az iskolai takarékpénztár nem ér semmit. (Helyeslés.) Én azt az álláspontot foglaltam el a mi szakosztályunkkal egyetemben, hogy próbáljatok meg mindent s a mi jó, azt tartsátok meg. Ha valaki a tak. pénztárakkal csakugyan bánni tud, mindazt, amit ellene fölhoztunk, mindazt a veszedelmet, amit az iskolai takarékpénztárak rossz kezekben megteremhetnek, el tudja oszlatni.

Ugyanazért én a szakosztálylyal együtt ezt az álláspontot foglaltam el, miszerint elismerjük, hogy az iskolai takarékpénztár jó paedagogiai eszköz, de csak azon tanítók kezében, kik ez iránt lelkesedni tudnak, kik ezzel az eszközzel bánni tudnak és akarnak. (Helyeslés.) Én azt óhajtanám, hogy az országos tanítógyűlés is fogadja el ezt az álláspontot. Mondja ki, hogy elismeri azt, hogy az ország tanítóinak kötelessége a gyermekeket mindenféle más eszközök mellett a takarékoságra szoktatni és tanítani (Helyeslés), mondja ki, hogy nem mond anathemat az iskolai takarékpénztárakra mindaddig, míg meg nem próbálja, mondja ki tehát azt, ami az első pontban áll, hogy az orsz. tan. gyűlés óhajtja, hogy minden tanító kötelességének tartsa, úgy mint eddig, a takarékoságot úgy ismertetni meg, mint erényt, a pazarlást, mint bünt (Helyeslés), s ehhez képest a többi paedagogiai eszköz mellett ott, a hol a tanító időszerűnek tartja, hozza be a takarékpénztárt is.

Ajánlom pedig ezt azért, mert semmiféle kérdésben sem szeretek egyszerre, csak okoskodás alapján ítéletet mondani, s azt hiszem, hogy mi valamennyien tanítók vagyunk, s sokszor még a tapasztalatok alapján sem merjük kimondani az igazságot, mert akárhányszor megesik, hogy bizony a tapasztalatok után mondott igazság is hamisság, helytelenség. Megesik akárhányszor, hogy mi tanítók nagy bölesen kimondjuk, hogy ez a gyermek számár, nem tud semmit, s idővel aztán Deák Ferenc lesz belőle. Akik bátorságot éreznek magukban nagy bölesen valamely intézményt megpróbálás nélkül elítélni, azok úgy tesznek, mint a német tanítók tettek. Az ő orsz. tanítógyűlésükön kimondták, hogy az isk. takarékpénztár nem ér semmit, veszedelmes, ennél és ennél a pontnál fogva, egész német alapossággal. (Derűltség.) De azon böles atyafiak közt, akik ezen határozatot hozták, nem hiszem, hogy volt kettő, aki megpróbálta az iskolai takarékpénztárt. Nem szeretném, hogy ha mi is ilyen német alapossággal elvetnénk egy olyan intézményt, melyet még meg nem próbáltunk. Azért ajánlom, mélyen tisztelt közgyűlés, fogadjuk el azt a határozati javaslatot, amely az említett módon ajánlja az isk. takarékpénztárt, annyival is inkább, mert az a határozat olyan, hogy se nem árt, se nem használ. (Zajos tetszés nyilvánítások, taps bal felől.) Ez

a határozat csak arra fogja felhívni a tanítók figyelmét, hogy próbálják meg ezen intézményt. — Fogadjuk el ezt a javaslatot, úgy a mint van, annyival is inkább, mert egyenes, merev ítéletet ebben a dologban ma még a legjobb akarat mellett sem mondhatunk. (Hosszas élénk éljenzés és taps.)

(Folyt. köv.)

L a p s z e m l e.

(Folytatás.)

A »Budapest« a tanítókhöz írt vezércikkében ezeket mondja: Nagy és fontos az ő hivatásuk. Zsarnokság, önkény, szemkápráztató félrevezetése a közvéleménynek, vak uralom és presszió csak ott lehetséges, a hol a nép tudatlan. Egy-egy útmutató minden néptanító az eszmék és nézetek tekervényes útjain, úgy a politikai, mint a társadalmi életben. Ha baja van a nép emberének: oda megyen a tanítójához jó szóra, jó tanács után. Tehát mit a nevelés a multban elmulasztott, annak is pótolója, elsimitója a magyar néptanító.

Ezután szól a tanácskozás korlátozásáról, az előké-zítő-bizottság igyekezetéről s annak dolgozatára írt miniszteri leiratról, melynek hangját, modorát alkotmányos országban példátlanul bályegzi. — Felemlíti, hogy mily tényezők a jelenre ép úgy, mint a jövőre. Vonják le maguknak a következtetést, vessenek mindent össze, amit tapasztalnak, gondolják meg, hogy az ország szive dobbanását hallják. A tapasztalás kijelöli azon utat, melyen a jelen javára haladniok kell. Végül üdvözlétét fejezi ki azon hitben, hogy megértették mit kíván tőlük a jelen, mit remél állatuk a jövő.

A »Pesti Hirlap« tette hívja fel a tanítói gyűlést, mert országos ügyeink a sok tanácskozás zátonyán feneklett ép meg. Ott van pl. az iparmozgalom, az agrármozgalom s ott van az ügyvédi kar meddő erőlködése. Tanügyünk fejlődése az utolsó években tagadhatlanul a vesztelés állapotába jutott.

Az országos gyűlés nem képezi a tanítók szabad kezdeményezésének eredményét. A miniszter jelölte ki a tanácskozás irányát, meglehetősen bürokratikus módon, a közoktatásügyi politika kizárásával. — Annyi tehát eleve bizonyos, hogy a szabad szónak és a szabadelvű indítványoknak kizárásával. Kívánatos volna, ha a magyar tanítók módot találnak vala demokratikusabb gyülekezésre is, mint azelőtt. S nem elégszenek vala meg egy zártkörű miniszteri enquettel. Közoktatásunknak számos baja van, melyet félhivatalos uton még földeríteni sem lehet kellőleg. Annál kevésbé alaposan orvosolni. — Mindezek pedig aligha nyernek kellő kifejezést. Erre mutat az is, hogy a tanügyi politika kérdései kiszorultak a programmból. Miután azonban az országos tanítógyűlés csak azon alakban valósulhatott meg, mint a milyen alakban a közoktatásügyi miniszter kívánta, vajmi meddő dolog volna a pium desideriumok további felszólása.

Levelezés.

Budapest, 1881. augusztu- 24.

T e k. s z e r k e s z t ő ú r!

A haza iránti kötelezettségem teljesítése végett pár hétre egy vidéki városban fegyvergyakorlatokra voltam távol. Személyesen meggyőződtem arról, hogy vannak felső Máramaros- és felső Bereghmegyéből néptanítók, kik fegyvergyakorlatra voltak behíva és magyarul sem írni sem olvasni nem tudnak. Némelyek orosz nyelven írni keveset tudtak és a Cyrill-betűkkel való nyomtatványt olvasni, mások meg azt sem. Mire tanítják tehát a gyermekeket? »Enekelni.« — Ezt hallásból ők is megtanulták.

A munkácsi gkath. egyházmegyében nem ritka azon népnevelő, ki tanítóképző intézetben soha sem volt és halmaz azoknak száma, kiknek semmiféle oklevelük nincs. Ily viszonyok közt is a hadparancsnokság kénytelenítve van a tanítókat a tényleges szolgálat alól felmenteni. De meg kell emlékezni arról is, hogy nevezett vidéken, egyes tanyákon a tanítói fizetés évenként 20 frt és két köből kukorica. Ez oly abnormis állapot melyen mind a kormánynak, mind a püspökségnek okvetlen segítenie kell. Teljes tisztelettel

Sz.

Dejtár, (Nógrádm.) 1881. aug. 25.

K e d v e s b a r á t o m!

Bátorkodom e lapok becses hasábjain a lefolyt nagy szünidőben Nógrádmegyében tett tanügyi tapasztalataimat folytatólagosan közzétenni.

III. Dejtár. Mindenekelőtt örömemet fejezem ki a fölött, hogy ez 1500 lakossal bíró, tisztán magyarajku község tanügye oly szép lábon áll. Diszes épületében, két tanító vezetése alatt, két tanteremben 6 osztály van csoportosítva, a fiúk a leányokkal vegyesen. A tanulók száma az ismétlőkkel együtt 218. A tanév szeptembertől májusig tartott. Az osztályok tankönyvek-, tanszerek- és butorokkal kellőleg föl vannak szerelve. Vannak isk. nagy táblák, fali olvasó táblák, szemléltetőképek, — melyek a jövő évben ujakkal cseréltetnek föl, — térképek, mozgatható betűk, számoló gépek, mulasztási napló, tanterv, tanórarend. Iskolaszék létezik, mely havonként ülészik és tagjai az osztályokat látogatják.

Elefbelépttetett az iskolai takarékpénztár intézménye, alapított iskolai könyvtár, kár hogy faiskolája semmit sem ér. A tanító évi jövedelme szabad lakáson kívül 700 frtra rug, mi elég tisztességes fizetésnek mondható falun. De meg is látszik ám az eredmény, a hol ily örvendetes állapotok vannak, mert ez iskolának derék tanítója Raak Mihály úr, ki iskolai hivatásának egész odaadással él.

Ámbár már megöregedett a tanítói tisztes, de tövises pályán, de folyvást iparkodik a korrallal haladni, s szabad idejét önmivelésére szenteli. Midőn egy vasárnap délutánján őt megleptem akkor is szaklapjainak olvasgatásában volt eimerülve; van magán könyvtára is. Örömmel beszélgetett iskolai és egyéb tanügyi dolgokról. Sok ilyen derék tanítót e hazának!

A segédtanító fizetése, szabad lakáson kívül, 325 frt, ezenkívül

szorgalmából szép mellékjövédelme is van a helybeli primaciális uradalom tisztjeinél.

Lehetetlen meg nem emlékezni itt még az iskola derék egyházi tanfelügyelőjéről, ít. Farkass Mihály ker. esperes és vadkerti plebános úrról, ki alig féléve, hogy e kerületbe nevezttett ki, már is a tanügy terén szakavatottsága, lankadatlan buzgalma s ügyszeretete miatt rövid idő alatt szép hírnevet vívott ki magának. A vezetésére bizott iskolákat többször bejárja. Örökösen ébren tartja az embert — mint a dejtári ember mondja — mert azt sem tudhatni, melyik perchen lepi meg az előadást. A vizsgálatokon mindenütt személyesen jelenik meg s az eredmény fölötti észrevételeit a tanítónak szóval és írásban teszi meg. Ilyenkor a jeles tanítót nagyon megdicséri és rendkívül megbecsüli, míg ellenben a banyagot keményen megdorgálja s ha ez sem használ, minden módot felhasznál, hogy az illető állásáról rövid időn elmozdittassék. — Ilyen szép hivatást gyakorol egy derék pap az egyházi teendőknél kivül.

Kálnay Nándor,
fővárosi vezető tanító.

Iskolai értesítők.

(Folytatás.)

15. A nagyváradi római katólikai népiskolának 10. értesítője. Nagy gonddal és ügyességgel szerkesztett mű, mely teljes bepillantást enged az intézeti működés körébe. Óo Mihály értekezésével kezdődik az értesítő, ki az ásványok tanításának tannemódjáról s tananyagáról értekezik kellő szakértelemmel, melyet nagyon érdemes átolvasni. Közölve van ezen értesítőben 8 értekezés kivonata, melyeket a tanítók önképző körének tagjai tartottak. Mind érdekes és fontos themák, de nem értjük, miért nevezik önképzőkörnek s miért nem egyesület a neve? Önképzőkörök vannak a középiskolák növendékeinek, melyek valamely tanár felügyelete s elnöksége mellett működnek. Az elnök tanár irányt szab a kör tevékenységének, mely iránytól nem szokás eltérni. — Nem akarjuk hinni, hogy a nagyváradi római katólikai tanító-testület önképzőköri módon vezetessék, mert épen működése tanusítja, hogy érettségel bír az önálló cselekvésre is. — Ezen év történetéből megemlítjük, hogy az iskola új épületet nyert az idén, mely a káptalan bőkezűségének köszöni létrejövetelét. A 4 osztályu iskolát 236 tanuló látogatta.

16. A Szeged városi nyilv. polgári fiiskola 8. évi értesítője. Közzéteszi: Nagy János igazgató. Örvendetes adatként van kiemelve az értesítőben, hogy ezen iskola folytonosan népesebb lesz. úgy annyira, hogy a közelebbi iskolai évben az első osztály már párhuzamossittatik. Összesen 230 növendék volt a lefolyt tanévben, a 6 osztályu iskolában. Dicséretére válik a tanítói karnak, hogy megalapította a lefolyt tanévben az »Ifjusági könyvtárt.«

17. Nagyváradi város községi polgári felső leányiskola és elemi iskoláinak értesítője. Kiadta: a községi iskolaszék. A polgári, elemi és vasárnapi iskolába járt összesen 1084 finövendék; a felső leány s elemi leányis-

kolába pedig 975. — A polgári iskola csak három osztályból áll; de itt, már a 3. osztályban is észlelhető a polgári iskolák közös baja, a felsőbb osztályok növendék hiánya. A 3. osztályt ugyanis csupán 10 növendék látogatta.

18. A kassai községi el. iskolák értesítője. Közli: Sudy Kapisztrán J. igazgató. Ez értesítőben az igazgató figyelemreméltó értekezést közöl a házi paroktatásról. A kassai községi el. iskolánál 25 tanító működik, férfi 14, nő 11. Finövendék volt 1019, nőnövendék 781, az ismétlő iskolát 157-en látogatták. Összesen tehát 1957 növendéke volt a községi iskoláknak.

19. A nagyszombeni magy. kir. áll. elemi népiskola I. értesítője. Közli: Téglás István igazgató-tanító. Ezen iskola igen fontos hivatást tölt be az által, hogy e nagyrészt németnyelvűek által lakott városban az állam hivatalos nyelvének, a magyar nyelvnek elsajátíthatását eszközöli. A növendékek nagy része, mikor ez intézetbe lépett, semmit sem tudott magyarul, de egy-két év alatt már ért és beszélt magyarul. Az elmúlt tanévben 167 fiú, 91 leány, összesen 258 növendék látogatta az iskolát; a fiúk öt, a leányok hat osztályra voltak osztva.

20. A Modor városi államilag segélyezett nyilván. polgári fiú- és leányiskola 6. értetője. Közzé teszi: Baltzár Ágoston igazgató. A fiúk részére 4, a leányoknak pedig 2 osztály áll rendelkezésre, de felette kevesen látogatják az egyes osztályokat, annyira, hogy némely osztályban nincs több 5—9 növendéknél, mely körülmény nem látszik arról tanuskodni, hogy az intézet valami nagy virágzásnak örvendene. Az öt osztályban összesen csak 68 növendék járt.

21. A nagykanizsai izraelita nyilván. hatosztályu fiú- és leányiskola, valamint az ezzel összekötött 3 osztályu kereskedelmi iskola növendékeinek név- és érdemsorozata. A leányiskolába járt 169, a fiúiskolába pedig, a kereskedelmi iskola növendékeit is hozzáadva, 329, összesen 498 növendék. Örvedetes, hogy a felsőbb osztályok eléggé látogattak. Tanszerek és könyvtár szépen gyarapodtak ez évben.

22. A pápai államilag segélyezett polgári leányiskola hatodik értesítője. Szerkeszté: Bánfy János igazgató. E négy osztályu polg. iskolába 106 növendék járt a lefolyt évben, mely szám, tekintve a vidéki polgári iskolák gyér látogatottságát, elég kedvezően bizonyít az intézet szükségessége és virágzása mellett. Célszerű helyiség és iskolai felszerelés dolgában még több kívánni való marad fön. A tanári testület 14 tagot számlál.

23. Fábry János tanár rimaszombati nyilván. nos tanintézetének 13. évi értesítője. Közzéteszi: az igazgató tulajdonos. A felsőbb női oktatás ügyének szolgálatában álló emez intézet, melynek a város és a kormány egyaránt segílyt nyújt, gondos vezetésben részesül. Az értesítő mindazon adatokat közli, melyek érdekeltséget kelthetnek a szakemberben. A többi között közli a testi szervezetet, illetőleg a növendékekről felvett azon adatokat is, melyek anthropologiailag is érdekesek s paedagogiailag is fontosak, s

melyek kiterjednek a testszinre, hajszinre, a szem szivárványának színére, a látótávolságra, a koponyakör, az arekör s az arcszög méretekre, a test magasságára, a testi hiányokra s a szellemi tehetségre. Az iskolai takarékpénztár már nyolcadik éve áll fen az intézetben. A derék intézettulajdonos képezdei tanfolyamot szándékozik nyitni, melynek első osztályát azon esetben nyitja meg a közelebbi tanévben, ha aug. 15-éig legalább 10 növendék jelentkezik.

24. **Ertésítő a nagyközségi ref. tanítóképző intézet és népiskolák állásáról az 1880—81-ik tanévben.** Összeállította: Magyar Antalgazgatótanár. A képző intézet 3 osztályába járt 69 növendék kik közül 2 elhalt, 3 eltávozott. Az év végével maradt 64 növendék, kiknek kiképezésével 4 rendes és 5 segédtanár foglalkozott. A növendékek maguk között »Önképző társulatot« alakítottak, melyben legfőbb célul az életre való előkészülés tűzött ki, különösen pedig arra, hogy a tanítónak miképen kell az egyletekben okosan működni, mi esakis önmívelődés által érhető el. Volt 200 kötetből álló u. n. ifjúsági könyvtára, továbbá járatott 4 részint ismeretterjesztő, részint tanügyi lapot. A tanári kar 1 db 10 frankos aranyat tűzött ki a következő kérdés megfajtására: »Adassék elő »Mi a célja és leghelyesebb módszere a természettudományok tanításának a népiskolában?« A pályázat sikerre vezetett, mi mellett hasznos munkásság és önkiképzésre törekedett az ifjúság. Különben maga a tanári kar is a szakirodalom terén hasznos tevékenységet fejtett ki. Az intézet kebelében tápintézet és segélypénztár áll fen, s a növendékek között ösztöndíjak és jutalomkönyvek osztattak ki. Még pedig 20-an ösztöndíjban és 6-an jutalomkönyvekben részesültek. — Az intézet mellett 6 osztályu gyakorló iskola van, melybe 65 növendék járt. A városi ref. népiskolákban 18 tanító van alkalmazva, s a leányiskolákban is férfierők működnek. A tankötelesek száma 2060, kik közül 1953 járt iskolába míg a többiek betegség miatt felmentettek. Az osztályokban, a gyakorlóiskola kivételével, a növendékek a törvényes létszámot jóval felülhaladták, s legtöbbszörre 100-on felül voltak, sőt egybe 132 járt fel. Tehát Nagykörsön a törvény értelmében még legalább 8 osztályt kellene nyitni, ha egy osztályra 80 növendéket számítunk, még akkor is kivételes állapot, mert a törvény egy osztályban csak 60 növendéket tűr meg, s ez esetben 16 osztály lenne még felállítandó.

(Folyt. köv.)

É r t e s í t é s .

Meghívó. Az abauj- és tornamegyei tantestület szept. 14. és 15-ik napján Kassán tartja X-ik közgyűlését, még pedig 14-én délután 2 óraker a városi zeneteremben következő tárgysorozattal: 1. Megnyitás. 2. Folyó ügyek. 3. választmányi jelentés. 4. Körök jelentései. 5. Az egyesületi pénztárnok jelentése. 6. Az Eötvös-alap pénzt. jelentése. 7. A pénztárak megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 8. A jövő évi költségvetés megállapítása. 9. Az egyesületi szakközlöny kérdése. 10. Indit-

ványok. — 15-én d. e. 8—9-ig gyakorlati tanítás a kovácsutcai iskola-épület minden osztályában, 9 órakor a közgyűlés folytatása a megyeház termében. Tártyak: 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Megelőző napon felvett jegyzőkönyv felolvasása. 3. A természetrajz tanítása az elemi népiskolákban. Előadó: Kóta Sándor. 4. A népnevelési egyesületekről. Előadó Sudy Kap. János. 5. Kisértetek a természettudományok köréből. Értekező: Szikay Béla. 6. A reáljegyek alkalmazása a népiskolában: Előadó: Seemann Gábor. 7. Jelentés az országos tanítógyűlésről. — 14-en a muzeum és a székgyárak megtekintése. — A tantestület tagjait, a tanügy barátait és az érdeklődő közönséget ezen gyűlésre tisztelettel meghívja. *)

Sudy Kapisztrán János, elnök.

Meghívás. A »Fehérmegyei tantestület« 1981. évi szeptember 14. és 15-én Székesfehérvárott a város ház tanácstermében tartandó évi nagygyűlésére a tanítótestület n. é. tiszteleti-, alapító-, pártoló- és rendes tagjai valamint a tanügy lelkes barátai tisztelettel meghívotnak. Tártyasorozat. I. nap. szept. 14. d. u. 4 órakor előtanácskozmány. Tártyai: 1. Jelentés, illetőleg beszámolás a f. é. aug. hóban tartott országos tanítógyűlésről. Előadja: Göbel János György. 2. A moóri járási kör részéről beküldött Varga László által készített népiskolai tanterv (tekintettel az osztatlan népiskolára) fölolvása és megvitatása. 3. A sárbogárdi járási körnek a gróf Zichy Jenő-féle népnevelési egyeterekre vonatkozó véleményének betérjesztése 4. Pályamunkák fölolvása. 5. Kellenek-e nálunk az egyes járási körökben pénztárnokok? című kérdés vita alá bocsátása. II. nap. szept. 15. reggel 9 órakor nagygyűlés. Tártyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Jelentés a tantestület működéséről és történetéről a lefolyt évben s jelen állapotáról. 3. Az év folyamában üresedésbe jött tiszti és bizottsági helyeknek választás utján betöltése. 4. A penztári számadás fölolvása s a penztár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése 5. Gyakorlati előadás a népisk. VI. tanfolyamra előirt terményrajz köréből. Előadja: Nemessányi Adél k. a. székesfehérvári polg. isk. tanítónő. 6. »A tanító mellékes foglalatosságairól« című tételt fejtegeti Granar János ercsii ig. tanító. 7. Gyak. előadás a népisk. III. tanfolyamra előirt földrajz köréből. Előadja: Sziklay P. Gyula székesfehérvári tanító 8. »Adassék-e a népiskolai — különösen a falusi népisk. tanulók kezébe az olvasókönyvön kívül más tankönyv?« című tétel felett értekezik Magó Károly szent-ágothai tanító. 9. Alapszabályaink értelmében az 1882. évi tant. nagygyűlés határidejének kitűzése. 10. Indítványok. Kelt Székesfehérvárott, 1881. aug. 30 ikán tartott közp. biz. ülés határozatából.

T a k á t s F e r e n c,

tantest. jegyző.

G ö b e l J á n o s G y ö r g y

tantest. elnök.

Előfizetési felhívás. Bevilagua Rezső postatiszt Debrecenben »Nők munkaköre« című hetilapot indit meg f. é. szept. 1-ével, célul tűzve ki, hogy a megindult társadalmi mozgalomnak, a nőipar fejlesztésnek állandó közlönye legyen. A 8-adrét nagyságban vasárnaponkint megjele-

*) Azon tagok, kik az ingyenszállást igénybevenni óhajtták, megkereséseikkel legkésőbb szept. 10-ig forduljanak az elszállásoló bizottság elnökéhez, t. Stéka Antal urhoz — kovács-utca 26. sz. — annyival is inkább, mivel az ezután történendő jelentkezések figyelembe nem vétetnek.

nő lap előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt, negyedévre 50 kr. Ajánljuk az olvasó figyelmébe!

Beküldetett. A természettan tanításának mód-szere. Irta Léderer A. különnyomat a »Népnevelők Lapja«-ból. Budapest. Weiszmann testvérek könyvnyomdája. Ára 20 kr.

Megjelent a »Magyar Pedagógiai Szemle« f. évi augusztusi száma a következő tartalommal: A tanítók egyleti működése hajdanából. — Az iskola és a tanító önállósága. — Helyesek-e a gyermekbálok? — A tanítói működés köréből. — Mi a társadalom és minő állást foglalt a tanító? — Pro et contra. stb. Szerkeszti és kiadja Rill József. Előfizetési ár egy évre 2 frt 50 kr.

Földrajz a f. v. népiskolák 3. oszt. számára, ára 30 kr. A 4. oszt. számára, ára 30 kr. Az 5. oszt. számára, ára 40 kr. A 6. oszt. számára, ára 30 kr. Pályanyertes mű. A 3., 5. és 6. oszt. számára írt, Budapest főváros hatósága által a fővárosi közs. népiskolái számára elrendelt és azokban kizárólag használandó tankönyvek. Irta Rákóczy Lajos, fővárosi vezető-tanító.

»Mulattató Zsebkönyvtár« cím alatt Buzárovits Gusztáv esztergomi könyvkiadó dr. Kőrösy László szerkesztésében humorisztikus vállalatot indított meg, melyben a hazai és külföldi humorisztikus irodalom kiválóbb termékeit igéri nyújtani. Eddig a következő 10 füzet jelent meg a következő tartalommal: A mama tyúkszeme. — Az eltévedt csók. — A vörös Julesa. — Hat humoros toaszt. — Egy agglegény viszontagságai. — Humoros költemények. — Márton úr bajai. — A kitünő vendégek. — Az iskolai kalodában (2-ös füzet). — Egy szám ára 12 kr. Tíz füzet ára 1 frt.

V e g y e s e k.

— **Tisztelettel kérjük** egyesületünk azon tagjait (Különösen a kilépetteket) kik a tagdíj utolsó (VI.) részletét még be nem küldték, sziveskedjenek ezt f. hó 12-ig eszközölni.

— **Minden félreértés elkerülése végett** közhírré tesszük, hogy jelen alapszabályaink értelmében minden tag csak egyszer iratkozik alá, mely aláírás érvényes mindaddig, míg az illető tag kilépését a választmánynál írásban bejelenti, mely bejelentésnek pedig az új egyll. év kezdete előtt hat héttel kell történni. A f. évben tehát csak oly tagok aláíratására bocsátatnak ki ívek, kik eddig nem voltak azok, de e hóval belépnek.

— **Idylli állapotok Szabadkán.** Mint hiteles forrásból értesítnek, a szabadkai iskolaszék és igazgató tanító eljárása sok tekintetben nemesak törvényellenes, hanem az amugy sem nagy tanítói tekintélyen is csorbát ejtő. Szóljanak a tények. Ha pl. egy tanító megbetegszik legyen bár 20—30 olyan szolgálati éve, melyben egy napot sem mulasztott — köteles az amugy is sovány fizetésből (pedig Szabadka igen gazdag!) helyettest fizetni. Még ennél is furesább dolgok történnek. Az igazgató egy ukáza meghagyja a tantestületnek, a nőket sem véve ki, de ezek pénzzel váltják meg a fölmentést, hogy kettesével városi szolgáló kíséretében a vacatio alatt házról-házra járva a tanköteleseket írják össze. Ha meggondoljuk hogy Sz. 70,000 lakosa 17 □ mfd. területen van elszórva s hogy a szülők minő fogalmakat alkotnak magoknak a városi szolgáló kíséretében írományokkal hónapok alatt megjelenő tanítók láttára: felesleges minden commentár. E bajokon segítni első sorban a tanítók maguk hivatvák. Kívánjuk, hogy felszólalásunknak sikere legyen.

— **Halálozás.** B i s z k u p L a j o s losonci tanítóúrunkat nagy csapás érte. 18 éves, közkedvességű Rózsika nevű egyetlen leánya 10 napi nehéz szenvedés után meghalt. Az egész város sietett osztakozni a szülők nagy fájdalmában a temetésen való tömeges megjelenés által. Az ifjak önmaguktól fáklós menetté alakultak, s gyászzenét rendeztek.

A hajadonok »felejthetetlen barátnőjük« feliratu szép koszorúval díszíték fel a koporsót. — De koszorúkkal egyes családok is siettek kimutatni őszinte részvétöket. — Szóval a tanító család a közbeesülés minden enyhítő jeleivel el lön halmozva mély gyásza alkalmából. Még a katonai tisztikar sem maradt el fájdalmas részvéte nyilvánításával. Mi is őszintén osztozkodunk t. kartársunk gyászában.

— **A protectió.** Munkácsról levelezőnk arról értesít, hogy az ottani iskolaszék a f. hó 13-án megejtett tanítóválasztás alkalmával a pályázatban kiírt föltételeket be nem tartotta s ez állásra két protegált, a föltételeknek nem mindenben megfelelő tanítót választott. Bizony, ha a munkácsi iskolaszék csak azért irt ki feltételeket, hogy legyen mit áthágnon, akkor legegyszerűbb dolog lett volna egy kiszolgált atyafiságos huszárkáplárt választani meg! — Avagy tán a megválasztott orgonista cinkotai érdemének, a kolléga pedig az általa kilátásba helyezett nősülésnek köszönheti megválasztását? Így hát csak formszerűség volt a pályázat kiírása, mit a pályázók (50 kros s egyéb hiába kidobott kiadásai) érzének meg, — Nem az érdem ma már a szükséges föltétel, nemcsak Munkácsen, máshol is!

— **Uj iskolai padok.** A főváros tanácsa Madary Gábor asztalosmesternél (lakik VIII. ker. Futó-utca 8.) a jövő iskolai tanévre 400 drb új szerkezetű iskolai padot rendelt meg, mely padoknak 1—1 példánya a tanszerkiállításán is látható volt Ezen új szerkezetű isk. padok készítésénél M. G. alapul véve a Fahrner rendszere értelmében O distanceméretre készült két ülésű francia padokat, a tapasztaltak egybevetése után ezen s más padok előnyeit azok hátrányai nélkül felhasználván, egy billentyűvel és egy tolóval ellátott két oly köztülési mintapadot készített, melyek egy egészség, mint paedagogiai, gazdasági és köztisztasági tekintetkben a kívánalmaknak megfelelnek, s a szakbizottság által teljesen jóknak és a népiskolákba, valamint a polgári iskolákba való behozatalra alkalmasaknak találtattak. Miért is a szakbizottság és a tisztí főorvos javaslatához képest a fiiskolákba legközelebb beszerzendő padok a Madary G.-féle O distanceméretre készített kétülésű és billentyűvel ellátott, leányosztályokban vegyesen (tolóval és billentyűvel) alkalmaztatnak. A t.-főorvos véleménye szerint is a Madary-féle pad a theoretikailag megállapított igényeknek megfelel és több mint valószínű, hogy ezen padoknak jövője van.

— **A gyermekekre vigyázni kell.** Megrendítő családi dráma történt nemrég a Szabadka melletti Paliacs fürdőben, melyről a következőket írják: R a d o c s á n y i Imre napzamos több év óta lakott e fürdőhelyen feleségével és két gyermekével. E hó 6-án Radocsányi aratni ment s felesége szokás szerint kivitte neki az ebédet. Két gyermekét otthon hagyta a konyhában s rájuk zárta az ajtót. Az asszony sietve ment aratokhoz, mert még az nap délután kenyeret akart sütni, s e célból már délelőtt bevitt egy nyaláb szalmát a konyhába. Távolléte alatt a gyermekek valahol gyufát találtak s a szerencsétlen két kis teremtés — egy 5 éves fiu és egy 3 éves leány — meggyújtotta a szalmát, mely a kemence szájánál fel volt halmozva. A ház csakhamar lángban állt s mire a szomszédok elősiettek s az ajtót betörték, a két gyermeket már csak összeégve és meghalva hozhatták ki. — Radocsányiné hazaérkezvén, kétségbeesett jajgatással látta a történeteket s gyermekeinek összeégett holttesteit szívzaggató kiáltások közt ölelte karjaiba. A tűz hírére hazajött Radocsányi is, s vad fájdalommal támadta meg feleséget gondatlanságáért. Az ember kétségbeesése nem ismert határt; sirt, káromkodott s haját tépte. Mig a többiek a tűz oltásával voltak elfoglalva, Radocsányi vad dühében a szerencsétlen asszonyt, ki két holt gyermekét még mindig karjaiban tartá, félrehurcolta a csürbe s ott egy fejszét fölragadva, agyon vágta vele; azután elővett egy kötelet s a megölt asszony és az összeégett gyermekek testeit fölött felakasztotta magát. A négy holttestet már csak akkor találták meg, mikor a tűz végleg el volt oltva. A szerencsétlen családot nagy részvét közt temették el. — Kisednevelés, jöjjön el a te országod!

— **A Schuler és Neubauer papirkereskedő céget** (Keeskeméti u. 3. sz.) ismételve a legjobb lélekkel ajánlhatjuk a t. igazgató, kartárs urak és urhölgyeknek, mint a kik a legjobb papirból készült s mindenféle vonalzasú irkákat árulják. Kiadásukban megjelent egy »Erdemroszozó és Zsebnaptár« is elemi iskolai tanítók számára, mely úgy van szerkesztve, hogy abban anyakönyvi-, classifikáló- és lélektani jegyzeteket lehet vezetni a tanítványokról.

Szerkesztői üzenetek

Munkács. A kért két példányt postára tettük. Kapja rendszeren a lapot? Helyszüke miatt nem közölhattük s így csakis a vegyesek között említhettük fel. Kérjük az előfizetőket, hogy ha a lap nem jut rendszeren kezükhöz, arról minket levelező lap utján értesíteni sziveskedjenek.

SCHULER és NEUBAUER BUDAPEST,

kecskeméti-utca 3. sz., az egyetemter sarkán.

Papir, író-, rajz- és festészeti cikkek dús választékban.

Iskolai író- és rajzeszközök a legolcsóbb árak mellett.

Technikai és mérnöki rajzeszközök. Papir- és író-különlegességek diszes kiállításal, nagy választékban.

Ugyanezen cégnél kapható a multkor is említett és ajánlott s azóta mindenki által igen célszerűnek és szükségét pótlónak talált **Érdemso-rozó és Zsebnaptár**, ára 1 frt. Megrendelhetik egész testületek is egy leve-lézőlapon.

Kiadásomban megjelentek:

Népiskolai földrajz, a ministeri tanterv alapján írta Barna F. fővárosi tanító I. rész a népiskolák IV. osztálya számára. Ára kemény kötésben 20 kr.

Népiskolai földrajz, a ministeri tanterv alapján írta Barna F. fővárosi tanító II. rész a népiskolák V. osztálya számára. Ára kemény kötésben 20 kr.

Népiskolai földrajz, a ministeri tanterv alapján írta Barna F. fővárosi tanító III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Ára kemény kötésben 20 kr.

Szerző, mint a Budapest főváros összes népiskoláiban tankönyvül elfogadott olvasó könyvek egyik szerzője, ismeretes a népiskolai irodalom terén. E legújabb munkáját a tisztelt tanító urak szives partfogásába ajánlom. Ugyanazon szerzőtől megjelent:

Magyarország története, párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és főbb világ-események függelékével. Az újabb ministeri tanterv alapján második kiadás. Ára kemény kötésben 30 kr.

E tankönyv az összpontosítás elvéből kiindulva az alkotmánytant a történelem on alán vezeti.

Azon tanítói köröknek, melyek felismerve a könyveske haszonvetőségét, part-fogásuk alá vették terjesztését s így lehetővé tették aránylag már rövid idő alatt a második kiadás megjelenését, ezennel legmelyebb köszönetemet kifejezve, felkérem a tisztelt tanító urakat a könyvet további becses támogatásokban is részesíteni.

Bevezetésre a kiadásomban megjelent népiskolai könyvek egy-egy mutatványpéldányát szivesen küldök ingyen bérmentve.

Német nyelven:

Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta Fleisch M. fővárosi tanító. I. Theil für die unteren Jahrgänge der 6-klassigen Volksschule.

Második kiadás kemény kötésben 30 kr.

Ugyanaz, írta Fleisch M. fővárosi tanító II. Theil für die oberen Jahrgänge der 6-klassigen Volksschule kemény kötésben 30 kr.

Ugyanaz, írta Fleisch M. mindkét rész egy kötetben kemény kötésben 55 kr.

Könyvek néptanítók számára:

Bíró Pál Gyümölcsfakertészet frt 1.20 Magyar T. A nagyvilág. Természettudomá-

Führer J. Magyartalanságok betűrendben. frt 1.50 nyi olvasmányok képekkel

2-ik kiadás —.40 Olasz Lajos. Részvétőkönyvek különféle teme-

Horváth és Juhász népiskolai tornagyakor- tési alkalmakra. I. II. III. kötet, egy-

latok —.40 egy kötet ára 1.—

Népszerű Aesthetica dióhéjban, írta dr. Várady Antal tanár 50 kr.

Minden legcsekélyebb rendelés kivételére altalam különös figyelem fordít-tatik. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöletnek. Árjegyzékek ingyen kül-detnek.

A tisztelt tanító urakat megrendeléseivel szerencsétetni kéri mély tisztelettel

Ifjabb Nagel Ottó

könyvkereskedő.

Budapest, muzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.